

Dárek nad dárky

S Martinem jsme vyrůstali v jednom domě, už odmalička. Naše maminky spolu kamarádily a my jsme byli spolu skoro denně. Zvykla jsem si na něho, téměř jako na sourozence. Vždycky byl poněkud jiný než ostatní děti, trochu jinak se choval, trochu jinak vypadal, ale mně to tak ani nepřišlo. Nepřipadalo mi to nijak zvláštní, dokud jsme byli malí.

Jeho odlišnost jsem si začala uvědomovat, až když jsme byli pak ve větším kolektivu a děti na ni začaly poukazovat. Ve škole, na hřišti, na ulici... A zaskočilo mě, jak se k němu začaly některé děti – zejména kluci - chovat. Bylo to někdy opravdu až ošklivé. A děti dovedou být kruté. Martin byl sice zvláštní, ale nikdy nikomu neublížil. Ale okolí jemu ano. Já se ho vždycky zastávala a chránila jsem ho, až do toho dne...

Musím ale začít úplně od začátku. Martin má takzvaný Downův syndrom. Takže jeho psychický vývoj, na rozdíl od tělesného růstu, je značně pomalejší a Martin i ve svých skoro patnácti zůstává myšlenkově na úrovni malého dítěte. Není hloupý, to ne, je naivní, důvěřivý a pomalý. Také vzhledem se stále víc odlišuje – má silný krk, menší hlavu, poměrně krátké ruce a sešikmené oči. Proč by měl ale za to pykat? On si tenhle osud nevybral a to, že se snaží hrát co nejlépe s kartami, které mu život rozdal, je spíš na smeknutí klobouku než na hloupé odsuzování a posmívání. Tohle všechno jsem si uvědomovala, a přesto jsem jednoho dne udělala to, za co se budu stydět do smrti.

Do našeho města měl přijet zpěvák Michal David a Martin jeho písničky zbožňoval, hlavně takové ty rytmičné, diskotékové. Měl jich spoustu nahraných na cédečku a pouštěl si je, kdykoliv byla příležitost. A občas si k tomu i zatančil – po svém... Jednou ho přitom viděli kluci ze třídy a mohli se potřhat smíchy. Tehdy jsem to ještě zvládla. Vynadala jsem jim do hlupáků a ignorantů a byl chvíli klid. Pak ale přišel do bēčka nový kluk. Jmenoval se Evžen a všechny holky se do něj okamžitě zbláznily. Když říkám všechny, myslím i sebe. A zdálo se, že i on si mne trochu víc všiml a já z toho byla na větvi.

Přišel den, kdy se v kulturním středisku konal koncert Michala Davida, a já považovala za naprosto samozřejmé, že se mnou půjde Martin. Maminka nám koupila lístky a Martin byl štěstím bez sebe. Těšila jsem se navíc, že se tam třeba uvidím s Evženem... A taky že ano. Evžen stál před vchodem s několika deváťáky, s takovou tou partičkou, které víc záleží na tom, co mají na sobě než v hlavě. V tu chvíli jsem ale viděla jen a jen Evžena, a když na mne zamával, abych k nim šla, skoro se mi zatočila hlava. Radostí a štěstím.

„Ahoj,“ zahlaholil Evžen a udělal mi v hloučku místo vedle sebe. „Taky jdeš na koncert? Snad ne s tím uslintaným blbečkem?“ A ukázal na Martina, který na něho zůstal civět.

„Nee,“ zablekotala jsem zmateně. „Prosím tě... Jsem tu sama.“ A bála jsem se zvednout oči, abych neviděla Martina, který bezradně přešlapoval u dveří a nevěděl, co dělat. Zda má jít dovnitř beze mne, když jsem mu utekla, anebo udělat těch pár kroků k evidentně nepřátelskému hloučku, kde jsem stála i já. Nakonec jeho dilema vyřešila paní Marková, která ho vzala dovnitř. Nemohla jsem ale přehlédnout, že se Martin při vcházení do budovy otočil a vyslal ke mně zklamaný a roztrpčený pohled. Ano, já ho zradila, docela sprostě zradila!

Z koncertu, ačkoliv jsem seděla vedle Evžena, jsem neměla skoro nic. Pořád jsem musela myslet na to, jak zbaběle a podle jsem se zachovala. Ale měla jsem dvě hodiny na to, abych si rozmyslela, co dělat dál. Když dozněl poslední potlesk, vytrhla jsem Evženovi svou ruku z jeho a řekla: „Promiň, ale domů půjdu s kamarádem, se kterým jsem sem přišla.“ A přímo jsem cítila jeho otevřená ústa, když jsem chytla Martina za rukáv a táhla ho k východu. Věděla jsem, že Martin i přes svou dobrotu a důvěřivost pochopil, jak jsem se k němu prve zachovala, a že bude těžké tyhle jeho pocity ublíženosti rozptýlit. Také od té chvíle Martinova samozřejmá vřelost vůči mně nějak polevila a mně z toho bylo moc smutno. Věděla jsem ale, že je to moje vina.

Asi za dva nebo tři týdny nato se konal vánoční koncert, jehož výtěžek měl být předán sdružení Beránek, které je zázemím pro děti s Downovým syndromem a jejich rodiče. Martin pravidelně docházel na jeho schůzky a kurzy a vždycky, když pořádají nějaké vystoupení, výstavu nebo trh vyrobených věcí, mne a maminku zval, jako bychom patřily do rodiny. Přesto byl tenhle koncert pro mne naprosto výjimečný. Možná tím, co mi přinesl za překvapení.

Seděla jsem hned pod pódiem, a tak jsem hned zaznamenala, že mezi účinkujícími je i Martin. Hrál ještě se dvěma dívkami ze sdružení na flétnu vánoční koledy. A musím říct, že moc krásně. Dávali do toho celé srdce a bylo to znát. Když došli k poslednímu kousku, kterým byla Tichá noc, postoupil Martin dva kroky dopředu a řekl: „Tuhle skladbu chci věnovat svojí nejlepší kamarádce Helence, která sedí tady v první řadě...“ A všichni se začali natahovat, aby na mne viděli, a já se červenala. Hlavně ale radostí, protože to bylo neklamné znamení, že mi Martin odpustil – a tím pádem i ten nejhezčí vánoční dárek, dárek nad dárky...